

2 iyul Azərbaycan Polisi Günüdür

Müstəqilliyin və dincliyin keşiyində



Qədim latın dilində ifadə olunmuş bir müdrək fikir həqiqət yükünü günümüzədək saxlayıb: “Gecənin qaranlığında belə, öz vəzifəsini unutmayan polis xalqın sükut içindəki qəhrəmanıdır”. Bu gün də cəmiyyət polisin belə fədakar fəliyyəti ilə hər cür cinayətkarlıqdan qorunur, əmin-amanlıq içində yaşayır.



Cinayətkarlıqla mübarizə dedikdə, ilk növbədə, 4 – 5 polis əməkdaşının çalışdığı kiçik qrup və məhdud ərazi göz önünə gəlir. Bu, xidmətin başlanğıcında ümumi maraq naminə həyata keçirilən bir vəzifədir. Çağdaş dünyada cəmiyyətin gücü onun öz polisinə necə münasibət göstərməsində və polisin isə xalqa necə xidmət etməsində təcəssümünü tapır. Polisin ümumi vəzifə funksiyalarına diqqət etdikdə onunla bağlı bilmədiyim çox məsələ bölli olur.

İlk olaraq, polis ictimai təhlükəsizliyi təmin edir: Yəni polis əməkdaşı xidmət etdiyi ərazidə cinayətlərin qarşısını alır və ictimai qaydanın qorunması məqsədilə patrul xidmətini həyata keçirir. O, şübhəli davranışlı şəxsləri nəzarətdə saxlayır, baş vermiş hadisələrə çevik reaksiya verir, vətəndaşlardan daxil olan məlumatları fiksə edir. Polis təxirə salınmadan hadisə yerinə gedir və ərazinin mühafizəsini təşkil edir. O, şəraiti dəyərləndirir, situasiyanın tənzimlənməsi və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün “isti izlərlə” tədbirlər görür.

Təhqiqat və istintaqın həyata keçirilməsində iştirak edir: Bu zaman polis əməkdaşı ilkin istintaqın aparılması ilə bağlı verilən əməliyyat tapşırıqlarını icra edir, sübutlar toplayır, şahidlərin izahatlarını alır, zərurət yarandıqda cinayətlərin vəziyyətini öyrənmək üçün digər hüquq-mühafizə orqanları ilə əlaqə saxlayır.

Vətəndaşlara məsləhətlər verir və kömək göstərir: Bu mərhələdə polis əməkdaşları vətəndaşlara müvafiq məsləhətlər verir, çıxılmaz vəziyyətdə olanlara yardım edir, bəzən ilk tibbi yardım da göstərir, təhlükəsizliyin təmini məqsədilə informasiyanı bölüşür, cinayətlərin profilaktikası barədə metodik tövsiyələr verir, qanunlar və qaydalar haqqında ictimaiyyəti məarifləndirir.

Qeyd olunan vəzifə funksiyalarını Daxili İşlər Nazirliyinin baş idarə, idarə, şöbə və bölmələrində xidmət aparan çoxminli şəxsi heyəti həyata keçirir. Öz növbəsində, Azərbaycan polisi yol hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin və ictimai qaydanın mühafizəsini təşkil edir, ekstremizmə, dini radikalizmə qarşı tədbirlər görür, miqrasiya qeydiyyatını aparır. Polis mütəşəkkil cinayətkarlığa, XXI əsrin kələliyinə-inşan alverinə qarşı da mübarizə aparır, ki-ber sahəsində təhlükəsizliklə bağlı əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirir. Daxili işlər orqanları məhkəmə və istintaq orqanlarının qanuni tələblərindən yayınanların axtarışını, keçmiş illərdən bağlı qalmış ağır və xüsusilə ağır cinayətlərin açılmasını təmin edir.

Cinayətkarlıqla mübarizə sahəsinin genişliyini nəzərə alsaq bu sahə müəyyən şəxsi kefiyyətlər, fiziki hazırlıq, risk şəraitində işləməyə hazır ola biləcək qabiliyyət tələb edir. Ona görə də polis karyerasına aşağıdakı kefiyyət və və bacarıqlara malik insanlar uyğun sayılır:

İlk növbədə, polis əməkdaşının ictimai ünsiyyət bacarığı olmalıdır. O yüksək münasibət qura bilməli, müxtəlif insanlarla qarşılıqlı əlaqə saxlamalı, münaqişəli situasiyalarda problemi həll etməyi bacarmalıdır. Polisin dinləmək bacarığı, qarşısında olanın hissini, həyəcanını, istəklərini anlamaq qabiliyyəti – empatiyası da olmalıdır.

Daha sonra, polisin fiziki hazırlığı və sağlamlığı olmalıdır. Polis əməkdaşının həmişə fiziki formada olmağı tələb olunur. Dözümlü olmalı, yuxusuzluğa, yorğunluğa tab gətirməsi üçün o, sağlam olmalı, əlbəyaxa döyüşü bilməlidir. Müntəzəm məşqlər, qaçış, dartınmaq, əlləri ilə müxtəlif hərəkətlərə qadir olmalıdır. Polis əməkdaşının sağlam olması çox mühüm şərtədir.

Fiziki sağlamlığı, eşitmə və görmənin yaxşı olması, xroniki xəstəliklərdən uzaq olması xidməti üzrə vəzifə funksiyalarının yerinə yetirilməsində başlıca amillərdəndir. O, psixoloji cəhətdən sabit olmalıdır. Polis əməkdaşı ekstremal şəraitlərdə sərbəst qərarları qəbul edə bilməlidir.

Polis xidməti risklə bağlıdır. Bu xidmət sahəsində xəsarətlərin mümkünlüyü, stress halında və emosional vəziyyətdə çalışmaq çox vaxt günün tələbi kimi səslənir. Polis xidmətinin spəsfik və özəl cəhətlərindən biri hüquqpozmaların subyektləri və cinayətkarlarla kontaktda (əlaqədə) və münasibətdə olmasıdır. “Arzuolunmaz şəxslərlə” münasibət saxlamaq polisin fəaliyyətində səməyə verəcək şərtlərdəndir. Daxil olmuş məlumat əsasında baş verəcək cinayətlərin qarşısı alınır, cinayət törədənlərin şəxsiyyəti ətrafında məlumatlar toplanır, axtarışda olanların yeri müəyyənləşir və keçmiş illərdən bağlı qalmış neçə cinayətlərin açılması təmin edilir.

Ötən illərdə Azərbaycan polisi cinayətkarlıqla mübarizə, ictimai asayişin qorunması və insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində xidməti vəzifələrini layiqincə yerinə yetirib, beynəlxalq və respublika əhəmiyyətli kütləvi tədbirlərdə, habelə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə təhlükəsizliyi etibarlı təmin edib. Daxili işlər orqanlarının əməkdaşları Bakının ev sahibliyi etdiyi böyük bir beynəlxalq tədbirlərin-



COP29-un yüksək təhlükəsizlik şəraitində keçirilməsi zaman 12 gün üzərinə düşən və qarşıya qoyulan vəzifələri aidiyyəti dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyəti ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində əzm və fədakarlıqla yerinə yetirib.

2024-cü ildə əməliyyat-axtarış və istintaq fəaliyyətinin subyektivi olan bütün dövlət qurumları üzrə 33 min 379 cinayət qeydə alınıb, onlardan 87,6 faizinin açılması təmin edilib. Əhalinin hər 100 min nəfərinə düşən cinayətlərin sayı ötən il 327 fakt təşkil edib. Cinayətlərin 94,4 faizi və ya 31 min 526-sı daxili işlər və prokurorluq orqanlarının prosesual qaydada araşdırdığı hüquqazidd əməllər olmaqla 90,3 faizi açılıb.

Cinayətlərin ağır və xüsusilə ağır növlərinin 87,3, qeyri-aşkar şəraitdə baş verənlərin 86, şəxsiyyət əleyhinə olanların 98,9, onlardan qəsdən adam öldürmələrin 96,6, adam öldürməyə cəhdlərin 95,2, qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmaların 98,9, mülkiyyət əleyhinə olanların 83,3 faizi açılıb. Xırda talamaların açılmasının nəticələri 3 faiz yaxşılaşaraq 87,5 faizə yüksəlib. Ağır və xüsusilə ağır cinayətlər törətmiş 3 min 271 nəfər tutulub, 216 kriminal qrup zərərsizləşdirilib.

Ötən il qrup halında baş verən cinayətlər 23,2, ictimai yerlərdə baş ictimai təhlükəli əməllər 9, əvvəllər məhkum olunmuş şəxslər tərəfindən törədilən cinayətlər 8 faiz azalıb. Ümumi cinayətlər 9,4, ağır və xüsusilə ağır cinayətlər 18,9, qeyri-aşkar şəraitdə baş verən cinayətlər 18,1, qəsdən adam öldürmələr 9,6, adam öldürməyə cəhdlər 16,9, qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmalar 13,5, xuliqanlıqlar 5 faiz az baş verib.

Prokurorluq orqanlarının əməkdaşları ilə birlikdə keçmiş illərdən bağlı qalmış cinayətlərin açılmasında da, irəliləyiş

var. 630 fakt üzrə təqsirli bilinən şəxslər məsuliyyətə cəlb edilmiş o cümlədən cinayətlərin ağır, xüsusilə ağır və transmilli mütəşəkkil növlərinin qarşısının alınması və istintaqı kimi mühüm vəzifələr yerinə yetirilib.

Təqsirləndirilən şəxslərin axtarışının nəticələri yaxşılaşaraq 87,9 faiz təşkil edib, İnterpolun Milli Mərkəzi Bürosu vasitəsilə beynəlxalq axtarış verilmiş 118 şəxsin və bu təşkilata üzv ölkələr tərəfindən axtarılan 65 nəfərin yeri müəyyən olunub.

Daxili İşlər Nazirliyinin bu ilin əvvəlində keçirilən kollegiya iclasında nazir, general-polkovnik Vilayət Eyvazov yuxarıda qeyd olunmuş istiqamətdə əldə olunmuş müsbət nəticələri yüksək qiymətləndirib və diqqəti qarşıda duran vəzifələrə cəkib. Bu cinayətlərlə mübarizədə vətəndaşların iştirakı və məlumatları əsasında uğurlu nəticələrlə yadda qalan bir çox əməliyyatların keçirilməsi, möhkəmlənən polis-vətəndaş münasibətlərinin təzahürü olduğu vurğulanıb

Daxili İşlər Nazirliyinin Kollegiyası bu məsələdə cəmiyyətin sağlam düşüncəli hər bir üzvünə güvəndiyi, mediadan, sosial şəbəkələrin aktiv istifadəçilərinə, o cümlədən blogerlərdən daha böyük gözləntilərinin olduğu diqqətə çatdırılıb. Cinayətkarlıqla mübarizədə yüksək vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirən hər bir şəxsin, o cümlədən ictimai fəalları, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin və media mənsublarının fəaliyyəti təqdir edilərək hər kəsə təşəkkür edilib.

Keçən il 6 min 55, o cümlədən mediada qabaqcadan məlumat verilməklə respublikanın 60 şəhər və rayonundan olan 4

min 468 vətəndaş qəbul edilib, qaldırılan məsələlərin əksəriyyəti yerində və müsbət həll edilib. Eyni zamanda nazirliyə daxil olan müraciətlər araşdırılaraq müvafiq tədbirlərin görülməsi təmin edilib.

Polisin fəaliyyətində çoxlu sayda hesabatlar, protokollar və sənədlər vətəndaşlara, dövlət və digər orqanlara cavablar hazırlanır. Qaynar xəttə daxil olan zənglərə cavab verib, onu icraya yönəltmək, ərazidə əhali ilə profilaktik və məarifləndirmə xarakterli söhbətlər aparmaq, tövsiyələr vermək obyektiv bürokratiya ilə bağlı olduğundan hər birinin prosesual tələblər daxilində vaxtında həll olunması lazım gəlir. Bunun isə zamana ehtiyacı var.

Polis daha gərgin və sıx qrafikdə işləyir. Ölkə demək olar ki, dayanıqlı təmin edilən sabitliyə görə polisə təşəkkür edir. Bu, vətəndaş məmnunluğunun təcəssümü olaraq aydın görünür. Sosial şəbəkələrdə bəzən vətəndaşlara qarşı “həddini aşma” və “qanunsuz saxlanılmasına” dair əsassız rəylər də paylaşılır, “Polis” və “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında polis əməkdaşlarının, nə vaxt güc tətbiq etməsi və “həbs etmək”, müstəsna hallarda, hətta odlu silahın tətbiqi barədə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları üçün həssas məqam sayılan məlumatlar imperativliyi ilə diqqət cəkir.

Ümumilikdə, polis bütün hallarda hərəkətləri və davranışları ilə ərazi üzrə əhalinin məmnunluğunu qazanır. Polisə aid standartlar polisin imicinin möhkəmləndirilməsinə, vətəndaşların polisə etibarını və etimadın yüksəldilməsinə xidmət edir.

Şəmsəddin ƏLİYEV,
“Polisə Dəstək” İB-nin sədri,
Qarabağ müharibəsinin
veteran komandiri